

Bij wildvreemden in een stapelbed

Wat bezielt een mens om na zijn pensionering stante pede af te reizen naar onbekende streken? Twee persoonlijke verhalen over het toeval, nieuwsgierigheid en het verschil tussen reizigers en trekkers. En ja, ook over rugzakken, rolkoffers en de zin en onzin van grenzen verleggen.

DOOR WILLEMEN VELDMAN-MARSMAN

Twee heren, elk met een rolkoffertje. Midden in de kale vlakten van Patagonië. Een wereld van steen, stof en leegte, waar alleen het geluid van de wind weerklinkt en soms, heel soms, dat van een enkel dier. Volgens een fancy internetsite is reizen vooral geluk. Het heerlijke gevoel

een globetrotter te zijn die in het voetspoor van beroemde ontdekkingsreizigers ver van huis, haard en zekerheden totaal onbekende horizons exploreert. Geluk is ook daar maanden later nog over kunnen verhalen. De Britse onderzoeker Scott Cohen is een stuk sceptischer. Hij stelt dat de glamour en status van het globetrotten zwaar wordt overschat en dat veel reizen leidt tot 'vervreemding',

omdat reizigers alleen kortstondige contacten onderhouden. Uit de verhalen van Frans Vervoordeldonk en Cees Verhagen, globetrotters pur sang, blijkt iets geheel anders. Reizen heeft vooral met nieuwsgierigheid te maken, levert vrienden voor het leven op en tenminste nieuwe inzichten. En daar is niks vervreemdends of gelukzaligs aan. Het is namelijk vooral aardse bezigheid.

Cees Verhagen (68)

Begon in 1973, ging met de VUT in 2010.
Laatste functie: Directeur Bedrijven Rabobank
Land van Cuijk & Maasduinen

CEES VERHAGEN

THUIS IN TBILISI

"Ik ga graag terug naar huis, maar als ik een week of drie, vier hier ben, wil ik weer naar daar", zegt Cees Verhagen. Daár is Tbilisi, ofwel warme waterbron, De hoofdstad van Georgië. Een land op het breukvlak der geschiedenis. Getekend door geweld, oorlogen én de culturele eigenheid van overheersende grootmachten waaronder Byzantijnen, Sassaiden, Arabieren, Mongolen, Perzen, Turken en Russen. Anno 2018 is Georgië kleurrijk, gastvrij, corrupt en arm. Bepaald geen voor de hand liggend oord voor een bankier in ruste. En daarmee precies de goede plek voor Verhagen. Aan gebaande paden en het voorspelbare heeft hij een hekel, "te saai." Tbilisi is dan ook toeval. In 2008, tijdens zijn sabbatical, Verhagen werkt zich dan nog een slag in de rondte, komt

hij in Turkije een Georgisch theatergezelschap tegen. Hun uitnodiging naar Tbilisi te komen ziet hij wel zitten. En zo stapt hij op een vroege morgen in de bus naar het feeërieke Batumi aan de Zwarte zee en van daaruit in de trein naar Tbilisi. Waar hij wordt opgewacht door het voltallige gezelschap, dat hem meeneemt in een totaal andere manier van leven dan dat van een bankier in Boxmeer en de omstreken. "Daar bepaalden de secretaresses en de agenda mijn dagindeling, tijdens mijn sabbatical bepaalden toevallige ontmoetingen met mensen uit alle geledingen van de bevolking waarheen ik ging." Een jaar later, Verhagen trekt in zijn eentje backpackend over de vlakten van Anatolië, besluit hij te stoppen met werken. "Ik had al een paar keer met hartpro-

Ik kan niet accepteren dat ik iets niet durf

blemen op de intensive care gelegen, in Turkije kon ik afstand nemen van mijn werk zonder me te laten beïnvloeden door mijn vrouw Thea of anderen." Het belangrijkste dat hij loslaat is het planmatig moeten.

Impact

Tbilisi dus. Verhagen huurt er na zijn pensionering een appartement, een plek om telkens weer naar terug te keren. Niet om van daaruit achter de geraniums het leven van alle dag te bestuderen, maar om zich er midden in te werpen. "Als ik iemand tegenkom wil ik 'm leren kennen", zegt hij. "Ik wil weten waar hij vandaan komt

en wat hem beweegt." Zo leert hij ook Moamin kennen, een student geneeskunde afkomstig uit Mosul. "Tegengekomen toen ik op een bankje bij de metro zat om mijn Russisch te oefenen." Kind van welgestelde ouders, die maandelijks 250 dollar betaalden voor de studie van hun zoon. Tot de oorlog in Irak uitbreekt, de familie geen geld meer kan sturen en uiteindelijk moeder en broer ook naar Tbilisi vluchten. Verhagen: "Ik heb

toen geld overgemaakt, zodat Moamin verder kon studeren." Sinds een paar jaar logeert Moamin elke zomer bij de Verhagens, "om los te komen van zijn bloedfanatieke moeder die hem de ganse dag opjaagt nog beter te presteren, terwijl die jongen al zo hard werkt."

Op de vraag waarom hij dit doet, antwoordt hij, zichtbaar ontroerd: "het raakt me als je ziet hoe gemakkelijk en vanzelfsprekend het hier gaat en hoe mensen op andere plekken in de wereld moeten worstelen om van hun leven iets te maken. Tweehonderdvijftig euro in de maand maakt voor ons niks uit, waarom zouden we hem dan niet helpen?" Of anderen, want ook die kunnen een beroep doen op Verhagen. Bij zijn vertrek kreeg hij een aardig bedrag van klanten. Gebruikelijk is dat te investeren in het goede doel, door gaans een alom bekende stichting of instituut, Verhagen kiest ervoor om mensen te helpen die hij onderweg toevallig tegenkomt. De eerste was een afgestudeerd biochemicus die de boerderij van zijn vader overnam. Dat bedrijf leverde te weinig op om van te leven, dus stelde Verhagen hem de vraag wat hij nodig had om dat wel te kunnen. "Daar heb ik geld in geïnvesteerd dat hij gewoon terugbetaalt zonder rente. En ik begeleid hem, het is een goede ondernemer." Daarnaast heeft hij twee obers geholpen met het opzetten van een inmiddels goedlopend cateringbedrijf en ook nog een jongen met

een autohandel. "Kleine investeringen met een immense impact op de levens van deze mensen", zegt hij hierover. En ook, "ik wil verschil kunnen maken."

Beter bestaan

Bang voor de dingen die hij doet is hij niet. "Ik kan niet accepteren dat ik iets niet durf." Dat de restauranthouder die hij vooruit hielp nooit heeft terugbetaald ziet hij als een alleszins aanvaardbaar risico. "Het gaat niet om een groot bedrag, en ik heb ervan geleerd dat ik veel meer op mijn gevoel had moeten afgaan." Enkele weken na dit gesprek vertrekt hij weer naar Tbilisi. Hij ziet ernaar uit. Ook al is er veel dat hem hier bindt. "Thea, de kinderen, de kleinkinderen, mijn vrienden." Maar het is hem hier te vanzelfsprekend en te begrensd. "Je moet eens weten hoeveel academisch geschoelde mensen daar leven die met talenten, hun dromen en ambities geen kant op kunnen omdat ze worden uitgebuit, ja ook door westerse bedrijven." En daarom reist hij iedere keer weer af. Simpelweg omdat hij met zijn kennis, ervaring en het beetje geld dat hij geeft in staat is een aantal van hen uitzicht te bieden op een beter bestaan.

Frans Vervoordeldonk (68)

Begon in 1975, ging met pensioen in 2015.
Laatste functie: Directievoorzitter Rabobank
Graafschap Zuid

FRANS VERVOORDELONK STEEDS MIN- DER LAST VAN GRENZEN

Grenzen verleggen. Daar moet het over gaan, zo luidt de afspraak. Want de aanname is, wie reist verlegt grenzen. Per definitie. Een al even onzinnige als beperkende opvatting, zo leert ook het gesprek met Frans Vervoordeldonk. "Reizen helpt een mens relativerender en beschouwend te kijken. Dat is niet grensverleggend maar het steeds minder last ondervinden van grenzen." Samen met vriend Frans vertrekt hij kort na zijn pensionering naar Patagonië. Volgens de Argentijnen ter plekke verkeren beiden in de levensfase van de 'jubilado'. Feit is dat Frans en Frans met een rolkoffer het avontuur tegemoet treden. Vreemd, inderdaad, ook voor backpackende passanten. Patagonië is een gewild oord voor jonge, fitte en op avontuur beluste reizigers met een rugzak op.

Krokodillen

Vervoordeldonk reist al een leven lang. Zijn eerste, misschien wel meest ingrijpende

ervaring: IJsland. "Dat land heeft een ongelooflijke indruk op mij gemaakt. Hoe de natuur de baas is over de mensen. Je voelt daar letterlijk de nietigheid van het menselijk bestaan." Kort voordat hij stopt met werken trekt hij – eveneens met vriend Frans – door de Serengeti. Een fascinerend natuurgebied. "Daar zie je hoe gnoes de rivier oversteken, hoe ze heel lang twijfelen en zoeken naar de beste plek om niet opgegeten te worden door de krokodillen." Om dan, ineens in volle vaart de rivier over te steken. Die energie is overweldigend, vertelt Vervoordeldonk. Hij is een kijker, een mens die observeert, ziet en geniet van wat zich onderweg aandient en dat weer gebruikt in zijn leven en werk. Want, zoals hij zegt: "overal zitten goede mensen, naarmate je meer reist ontdek je dat er veel meer culturen zijn dan de onze en dat al die culturen hun eigen waardevolle en belangrijke waarden hebben." In zijn professionele bestaan vertaalt zich dit soms

in werk waarvan hij, volgens eigen zeggen, inhoudelijk vooraf geen verstand heeft. Zijn loopbaan brengt hem van Strategie via de ICT naar de regiodirectie en vervolgens de lokale banken. Weliswaar met bruikbare ervaring, maar wat hij er gaat doen is voor hem nieuw. "Ik heb meerdere keren een stap gezet waarin ik vooraf geen ervaring had opgedaan noch voor was opgeleid. Dat kon omdat andere mensen vertrouwen in mij stelden en mij steunden op weg naar het onbekende."

Improviseren

Er is een verschil tussen een toerist en een trekker, zegt Vervoordeldonk. Hij voelt zich thuis bij de laatste categorie. Trekkers gaan naar een land, regelen hooguit de heen en terugreis en de eerste en laatste overnachting "om het land te proeven". Verder improviseren ze er op los. Toeristen regelen alles tot in detail en dienen onmiddellijk een klacht in als de details om welke reden dan ook niet kloppen. Frans en Frans trekken met het openbaar vervoer over besneeuwde bergruggen en door onafzienbare vlakten met hier en daar een haciënda. Van Buenos Aires via de zoutvlakten van Valdes en Ushuaia op Vuurland naar San Carlos de Bariloche, beroemd vanwege de chocola en de wintersport. En vandaaruit via de zeven meren en de Andes weer terug naar Buenos Aires. "Het is daar zo uitgestorven en zo verstild. Vaak waren we er de enige

Iedere cultuur heeft belangrijke waarden

buitenlanders, de eersten ook sinds tijden en we hebben er hele eind gelopen. In totaal dik 400 kilometer." Een totaal andere wereld dan bij de bank, waar veel mensen vol-tijds bezig zijn met denken en vergaderen. "Lopen is hard werken en dat maakt dat je er heel stil van wordt", zegt Vervoordeldonk. Een goede manier ook van afscheid nemen van het hectische bestaan en de privileges van bankdirecteur. "In Patagonië sliepen we op de grond en een keer met zes wildvreemden op één kamer in vier stapelbedden. We hebben anderhalve dag alleen maar water gedronken omdat er geen eten te koop was." En ja, dat relativeert.

Spaans

Vervoordeldonk heeft vanaf zijn aantreden bij Rabobank daarnaast altijd dingen gedaan die weinig met het bankvak van doen hadden. In zijn Utrechtse tijd, in de jaren '70, is hij actief in het welzijns-werk en mede verantwoordelijk voor de programmering van theater Kikker. Al 34 jaar is hij lid van een groep mensen die maandelijks met elkaar een filosofisch onderwerp onderzoeken en

bediscussieren. En vandaag de dag heeft de wereld van de kunst en cultuur onverminderd zijn hart. "Als je in verschillende werelden iets doet ga je anders om met je werk", zegt hij hierover. "Dan hoeft je niet te botsen met de grenzen die zich voordoen. En dat past wel bij wie ik ben." Bijkomend voordeel van een verscheidenheid aan activiteiten is dat het ook gemakkelijker is te stoppen met werken. "Je hoeft niet naarstig op zoek naar een zinvolle tijdsbesteding en allerlei clubjes om invloed uit te oefenen." In essentie is hij dan ook niet veranderd door zijn pensionering. Wel beleeft hij de dingen anders. "Nu kan ik bijvoorbeeld veel langer op reis, waardoor de ervaring een heel andere is." Na Patagonië besluit hij Spaans te leren in een Spaanstalig land bij gastgezinnen. En zo reist hij op advies van Leny, zijn vrouw, af naar Cuba. "Geweldige tijd daar. Het leek op vroeger, toen ik nog solo rondreisde." ←

